

DE ZUIDWEST-MEETJESLANDSE DIALECTEN

Dialectgenootschap Zuidwest-Meetjesland. - Leesplankje

"Dialect gaat om meer dan alleen maar oude woorden; het is het punt waar taal en traditie samenvallen."

Situering van de Zuidwest-Meetjeslandse dialecten

De Zuidwest-Meetjeslandse dialecten (in de streek Zuidwest-Meetjesland, namelijk de huidige gemeenten Aalter en zijn deelkernen Aalter-Brug, Bellem, Knesselare, Lotenhulle, Poeke, St.-Maria-Aalter en Ursel) vertonen intern een vrij grote uniformiteit. Ze vormen echter in geen enkel opzicht een eiland in het (Oost-) Vlaamse dialectlandschap. Naar het noorden (Kleit, Maldegem) en naar het westen toe (Oedelem, Wingene) zijn ze wel scherp afgebakend. Alleen naar het westen toe (Wingene, Oedelem) zijn ze scherp afgebakend (West-Vlaanderen). Binnen het dialectgebied zijn er beperkte verschillen in woordenschat en klanken. Bv in Knesselare en Ursel wordt de u-klank als i-klank uitgesproken.

Toch hebben oudere dialectsprekers geen moeite om bijvoorbeeld een 'echte' Knesselarenaar te onderscheiden van een 'echte' Bellemaar. De verschillen kunnen heel beperkt in de woordenschat zitten, maar zijn vooral duidelijk in de uitspraak.

Een typisch uitspraakverschijnsel in de Zuidwest-Meetjeslands dialecten is de invloed die de z en soms ook de v (kunnen) hebben op de voorafgaande klinker. Meestal wordt er een j-achtig element ingelast tussen sommige klinkers en z (ov v). Voorbeeld: bleujzen (blozen).

Het ZuidWest-Meetjeslands heeft een ander klanksysteem opgesteld dan het standaardnederlands.

Uitdrukkingen en zegswijzen uit het dialectwoordenboek

In het dialectwoordenboek vind je heel wat verhalen terug waar typische uitdrukkingen en zegswijzen in zijn verwerkt. We delen graag enkele voorbeelden:

- *Komt hij nie' uit zijn broek, hij stoat toch op zijn' boek* – Ook al wordt vermoed dat de echtgenoot niet de biologische vader is van een kind, voor de wet is hij dat wel.
- *Moe' 't nie' hèn? Lègt er ui' huuëfd bèi, 't goa' tons huuëflaGe zijn!* – Moet je 't niet hebben? Leg er uw hoofd bij, het zal dan hoofdvlees zijn!
- *Z' hèn hèm aan den trap gebonn'.* - Ze hebben hem aan de trap gebonden. Ze hebben hem langer kunnen laten blijven dan hij van plan was.
- *Hij hee' een vlie' in zijn uuë'.* – Hij heeft een vlieg in zijn oog. Hij heeft duidelijk een pint te veel op.

Dieren duiken vaak op in uitdrukkingen en vergelijkingen: “*PlaGn lijk de zwaolms*”. Op de poef kopen en niet afbetalen, zoals de zwaluwen hun nesten bouwen (‘plakken’) en ze achteraf niet afbreken.

Studie van het dialect

De studie van het dialect in het Meetjesland startte vermoedelijk al omstreeks 1870 met Emiel Meganck uit Assenede. Hij werkte alvast mee aan de aanvulling van het Algemeen Vlaamsch Idioticon van pastoor Schuermans.

In de regio Aalter was de grote gangmaker Jules Van Lantschoot uit Bellem. Zijn activiteiten inzake de studie van het lokale dialect situeren zich vooral in het laatste decennium van de 19de eeuw. Het beoogde Meetjeslandsch Idioticon (een dialectwoordenboek) zou echter nooit het daglicht zien *en zijn nooit teruggevonden*.

Na de Tweede Wereldoorlog zijn er af en toe kleinschalige initiatieven, maar die leveren weinig tastbaars op. Er was bijvoorbeeld wel de rubriek Op zijn Bellems in het tijdschrift De Belle (zie Heemkundige kringen) *en in het tijdschrift Uilenspiegel uit Knesselare (Het taaltje van ons vader en ons moeder)*.

Gesproken erfgoed

Het dialectgenootschap Zuidwest-Meetjesland zag in 2002 het levenslicht. Het genootschap heeft als doel het verzamelen, optekenen en bestuderen van de stilaan verdwijnende dialecten uit de streek Zuidwest-Meetjesland. Omdat de Vlaamse dialecten stilaan maar zeker aan het verdwijnen zijn, is het **hier ook** een eerste zorg om woorden, uitdrukkingen en zegswijzen van de gewesttaal op te tekenen. Zij zijn een deel van het gesproken erfgoed en behoren zo tot het algemene cultuurgood van onze streek.

Het uiteindelijke doel was destijds het samenstellen van een Dialectwoordenboek Zuidwest-Meetjesland. Dit is op 16 november 2013 verschenen, in een redactie van Erik Wille (het zogenaamd verhalende volkse deel) en Tineke De Pauw (het wetenschappelijke deel), bijgestaan door een team van enthousiaste dialectamateurs en -professionelen *en de afdeling Taalkunde van de Universiteit Gent*.

*Ben je benieuwd naar de Zuidwest-Meetjeslandse dialecten, luister hier!

*Bronnen: <http://www.aalter.be/dialect>

INZENDER

Patriek Vanlaere
Dialectgenootschap Zuidwest-Meetjesland

LOCATIE

Zuid-West-Meetjesland

THEMA

Vertellen en taalgebruik

TREFWOORD

[#dialect](#) [#streektaal](#)